

Educația/învățământul centrate pe student

Direcții strategice

privind formarea cadrelor didactice universitare

1. Calitate si formare în procesul de dezvoltare profesională a cadrelor didactice universitare

După anul 1990 asigurarea calității proceselor de formare inițială a personalului didactic a devenit o problemă de maximă complexitate politică pentru sistemele de învățământ europene, cunoscând o diversitate de abordări teoretice dar experiențe practice relativ reduse. Până în anul 2000, la nivelul statelor membre au existat o serie de preocupări, relativ sporadice și izolate, pentru ameliorarea sistemelor de asigurare a calității însă, odată cu Consiliul European de la Lisabona (martie 2000) a fost confirmat acest aspect ca obiectiv strategic prioritar.

Două inițiative majore au rezultat direct din „Momentul Lisabona”: prima a reprezentat-o confirmarea nevoii de structurare la nivel național a unor strategii de asigurare a calității proceselor de educație și formare care sa includă mecanisme concrete pentru maximizarea calității experiențelor i proceselor asociate formării profesionale, statuându-se că asigurarea calității nu este o obligație ci un factor motivațional important pentru decizia de investi în educație și formare. A doua inițiativă majoră a constituit-o prevederea corespunzătoare din Raportul referitor la viitoarele obiective ale sistemelor de educație și formare prin care a fost identificată „ameliorarea calității și eficienței sistemelor de educație și formare”, ca unul dintre cele trei obiective strategice agreate de țările membre.

Programul de lucru detaliat al punerii în practică a obiectivelor anterior menționate a fost reiterat și fixat în urma Consiliului European de la Barcelona (2002) într-o dinamică ce are ca punct de referință pentru ameliorarea calității sistemelor de educație și formare anul 2010 (observațiile anterioare au fost preluate din intervenția susținută și de Gordon Clark, Directorul Departamentului pentru Formare Profesională din cadrul Comisiei

Europene, în cadrul Conferinței Internaționale „Calitate în sistemele de formare profesională”, Helsingor, Danemarca, 2002).

1. Stadiul actual:

Conform organizării actuale, formarea pentru cariera didactică a cadrelor didactice din învățământul superior este asigurată prin structuri din cadrul universităților, cu atribuțiuni de pregătire inițială și continuă a profesorilor din învățământul secundar și liceal (Departamentele pentru Pregătirea Personalului Didactic).

În consecință, deși nu există o formă instituționalizată – specializată pentru formarea inițială a cadrelor didactice universitare totuși, certificatul de profesor constituie însă o premisă importantă pentru debutul în cariera universitară

În această formulă, asigurarea competențelor pedagogice se realizează prin parcurgerea unui curriculum structurat după cum urmează: psihologia educației, fundamentele educației, teoria și metodologia curriculum-ului, teoria și metodologia instruirii, teoria și metodologia evaluării, managementul clasei de elevi, didactica specialității, practica pedagogică, discipline opționale, însumând ore de pregătire teoretică, metodică și practică, eșalonate de-a lungul anilor de studiu academic.

Ca arare, pregătirea pentru cariera didactică în general se produce în paralel, intersectându-se cu cea științifică – de specialitate, de-a lungul anilor de studiu în universitate. Această organizare produce, pe lângă efecte pozitive, anumite disfuncționalități / puncte vulnerabile care se repercutează negativ asupra carierei didactice universitare:

- **instituțional:**
  - nu există o formă instituționalizată – specializată pentru formarea inițială a cadrelor didactice universitare (profesionalizare).
- **motivațional:**
  - Lipsa unei motivații precise pentru cariera didactică:
- **curricular:**
  - poziționarea marginală, în planul general de studiu academic, a disciplinelor psihopedagogice;
  - disiparea și fragmentarea pregătirii psihopedagogice prin eșalonarea acestora pe mai mulți ani de studiu;

- ineficiența practicii pedagogice.
- **accesul studenților:**
  - inexistența unei formule eficiente de selectare a studenților înscriși la cursurile DPPD;
  - dificultăți de interpretare a normelor privind dreptul de acces al unor studenți la formele de pregătire psihopedagogică.
- **certificare:**
  - inexistența unei certificări adecvate a pregătirii didactice; o binevenită „Diplomă de profesor” care să certifice competențele acumulate în vederea integrării în sistemul de învățământ este, în acest moment, înlocuită de o diplomă de licență care certifică pregătirea de specialitate; cu alte cuvinte, chiar la nivelul certificării, se admite că sistemul nu pregătește cadre didactice ci specialiști în anumite domenii.
- **organizatoric:**
  - imprecizii în statul de funcțiuni;
  - dificultăți de contabilizare a studenților;
  - dificultăți de organizare a stagiului practic;
  - plasarea marginală a modulelor psihopedagogice în orarul școlar al unei facultăți.

1. Cadru juridic:

Cadrul juridic actual evidenziază o mare eterogenitate în ceea ce privește reglementarea domeniului formării inițiale a cadrelor didactice universitare. Poate fi identificată o similaritate la nivelul prevederilor legale cu conținut de reglementare a formării profesorilor din învățământul secundar / liceal și a celor din învățământul superior:

- Legea Învățământului;
- Statutul Personalului Didactic;

- Legea privind asigurarea calității în instituțiile de învățământ superior.

2. Evoluția în cariera didactică:

La acest nivel al discuției sunt de remarcat condițiile diferențiate pentru evoluția în cariera universitară, în raport atât de criterii științifice, educațional – didactice cât și de elemente de referință pentru activitatea de cercetare a candidaților și chiar de variabile organizaționale de implicare în activitățile și sarcinile de dezvoltare organizațională :

- preparator;
- asistent;
- lector;
- conferențiar;
- profesor.

Condițiile de acces la cariera universitară, sunt reprezentate potrivit actualelor reglementări, la nivelul a două repere distincte:

- deținerea certificatului de absolvire a DPPD (certificat de profesor);
- susținerea unui concurs format din probe diferențiate, în raport de titlul academic respectiv.

3. Dezvoltarea profesională:

Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice universitare nu s-a desfășurat până acum într-un cadru organizat sau ciclic cât mai ales într-o formulă opțională care valoriza preponderent motivația personală a cadrelor didactice universitare. Modalitățile cele mai

frecvente de desfășurare a activităților de dezvoltare profesională au fost în raport de criteriul externalității și al internalității:

- internă: workshop-uri
- externă: stagii de formare

4. Evoluții actuale:

Este important de menționat faptul că, și în învățământul superior românesc, urmare a noilor orientări europene privitoare la dezvoltarea ariei europene a învățământului superior și a cercetării, au survenit transformări substanțiale, cu rezonanță până la nivele de tip legislativ. Astfel, au fost aprobate două noi legi **Legea privind organizarea studiilor universitare nr.288 / 2004** și **Legea privind asigurarea calității în instituțiile de învățământ superior din România**

- **Legea privind organizarea studiilor universitare nr.288 / 2004, prin art.9 alin.6** a introdus o specificație mai clară cu privire la formarea cadrelor didactice universitare, și anume:
  - obținerea certificatului de profesor după parcurgerea unui număr de 60 credite;
  - dreptul de practică în învățământul superior după finalizarea unui program de master în specialitate.

După cum se poate observa, *nu exista o formă instituționalizată – specializată pentru formarea inițială a cadrelor didactice universitare* dar, potrivit prevederilor ultimelor acte legislative anterior menționate, sunt de evidențiat preocupările serioase pentru rezolvarea acestei probleme. În acest caz, **certificatul de profesor (conținând 60 de credite)** și **diploma de master**, constituie însă premise importante pentru debutul în cariera universitară.

5. Standarde / competențe în domeniul formării cadrelor didactice universitare

În vederea unei reușite a proceselor de asigurare a calității pentru sistemele de formare este de remarcat necesitatea unei abordări complexe, integrate și interdependente a celor trei nivele de analiză, astfel încât conversia elementului proiectiv într-o decizie de politică educațională să reflecte generalul, întregul și nu părțile sale componente. Accentul, însă, la nivel strategic este recomandabil să fie pus pe dimensiunile de tip normativ, pe proiectarea și determinarea unor criterii, norme, standarde care să definească în termeni evaluativi calitatea unui proces / program.

Profesorul Dan Potolea de la Universitatea din București a sintetizat, într-o manieră riguroasă și foarte utilă atât teoreticienilor din acest domeniu cât și decidenților în materie de politică educațională din țara noastră, cele mai importante dimensiuni ale standardelor pentru pregătirea personalului didactic (Dan Potolea, *„Standarde pentru formarea personalului didactic; un cadru de referință și câteva probleme”*, conferință prezentată în cadrul Seminarului „Formarea inițială și continuă a personalului didactic”, organizată de Centrul „Educația 2000+”, Sinaia, 2001).

La nivel conceptual profesorul Potolea definește standardul ca fiind *„un enunț exigență care indică un criteriu sau o normă în raport cu care se apreciază calitatea unui program, proces, produs sau performanță; standardul exprimă așteptări valorice, calități pretinse, practici profesionale obligatorii”*. Potențialele diferențieri, în raport cu criteriul, spre exemplu, sunt următoarele: criteriul este o „dimensiune sau un item în raport cu care se realizează procesul de evaluare”, în timp ce standardul este „un nivel determinat al criteriului sau al calității așteptate”.

Tipologia standardelor poate releva următoarele niveluri de analiză:

- standarde instituționale: structuri instituționale, resurse umane și materiale, sistem managerial;
- standarde curriculare: standarde de finalități (obiective), standarde de conținut, standarde temporale, credit;
- standarde instrucționale: metode, strategii, forme de organizare ale pregătirii;

- standarde de evaluare și certificare – criterii, metode, forme de evaluare indispensabile pentru: selecția candidaților, evaluarea progresului formării profesionale, certificarea studiilor.

În același material evocat și sub exigența, acuratețea și rigoarea specifice stilului autorului, profesorul Dan Potolea propune un cadru de referință pentru construcția standardelor pentru profesia didactică, având ca premise exigențele metodologice prealabile specifice definirii standardelor educaționale.

Sursele și criteriile pentru elaborarea **standardelor pentru formarea personalului didactic universitar** propuse de către autor sunt următoarele:

1. Surse / factori axiologici, filosofici și politici:
  - standardele curriculare în relația cu opțiunile din sfera filosofiei și politicii educaționale; standardele și tabela de valori a educației universitare;
  - care este modelul valoric care inspiră, în prezent, elaborarea standardelor formării cadrelor didactice universitare (învățământul centrat pe student) ?
2. Roluri / funcții profesionale ale cadrelor didactice:
  - rolurile profesionale – sursa esențială a derivării competențelor pedagogice standard;
  - noul profesionalism și nevoia reexaminării și redefinirii rolurilor profesionale;
  - roluri – competențe – conținuturi.
3. Particularitățile ciclurilor universitare și natura disciplinelor de învățământ:
  - formarea cadrelor didactice – exigențe curriculare diferențiate;
  - competențe pedagogice specifice – funcție de particularitățile și obiectivele predării unei discipline determinate;
  - competențe generice și competențe particulare.
4. Etapele dezvoltării profesionale; evoluții în carieră:
  - standarde în raport cu formarea inițială și cu formarea continuă; constante și discontinuități;
  - necesitatea abordării mai nuanțate a formării continue; exemplificări: inducțion program – standarde pentru profesorii începători / modelul

dezvoltării profesionale – Dreyfus, cu adaptări la expertiza pedagogică și cu implicații pentru determinarea standardelor progresului în carieră.

5. Paradigme / modele explicative ale eficacității și eficienței profesionale ale cadrelor didactice universitare:

- care este imaginea cadrului didactic „bun” ?

Posibile răspunsuri: modelul ideografic (valorizează calitățile personale, empatia, socio-afectivitatea etc.), modelul P/CBTE (educația, formarea cadrelor didactice pe baza competențelor specificate, modelul „practicianului reflexiv”;

- care este modelul pentru care optăm ? Există disponibilități pentru elaborarea și construcția unuiu propriu specific instituției de învățământ superior ?

6. Evoluția științelor educației; dezvoltarea cercetărilor specializate:

bazele științifice ale curriculum-ului standard; validitatea standardelor;

examenul critic al evidentelor științifice; clișee și stereotipii;

integrarea cercetărilor de profil în construcția curriculum-ului național / instituțional pentru formarea cadrelor didactice universitare (spre exemplu, modelele de instruire / predare - vezi și Romiță Iucu, „*Instruirea școlară*”, Polirom, Iași, 2001, capitolul referitor la Modelele instrucționale).

Schema teoretică prezentată de profesorul Dan Potolea oferă factorilor educaționali interesați de procesul de proiectare, redactare, implementare și evaluare a standardelor pentru profesia didactică, unele dintre cele mai relevante suporturi pentru reflecție dar și instrumente de lucru (Dan Potolea, „*Standarde pentru formarea personalului didactic; un cadru de referință și câteva probleme*”, conferința prezentată în cadrul Seminarului „Formarea inițială și continuă a personalului didactic”, organizată de Centrul „Educația 2000+”, Sinaia, 2001).

7.1. Analiza rolurilor specifice ale personalului didactic universitar:

- Rolul de expert;
- Roluri didactice;
- Roluri educaționale;

- Roluri de cercetător;
- Roluri instituționale și comunitare;
- Roluri privind dezvoltarea profesională, personală.

7.2. **Competențele didactice ale profesorului universitar**

7.2.1. ***Proiectarea și planificarea activității didactice; produse curriculare***

- Programe de curs; fișa dezvoltată a disciplinei;
- Module tematice (seturi de prelegeri, suporturi de învățare din structura cursului);
- Curs universitar tipărit;
- Suporturi de studii pentru: seminarii, laboratoare, practica pedagogică etc.

7.2.2. ***Procese didactice / practica predării-învățării***

- Elaborarea și comunicare obiectivelor, a intențiilor cursului/ seminarului;
- Prezentarea și dezbateră conținutului disciplinei;
- Strategii de instruire centrate pe student;
- Structura și organizarea activității didactice;
- Climatul psihosocial al instruirii;

7.2.3. ***Practica evaluării***

- Sistemul de evaluare preconizat;
- Metodele și instrumente de evaluare utilizate;
- Metodele alternative de evaluare;
- Deontologia evaluării;
- Valorificarea rezultatelor evaluării, în îmbunătățirea activităților didactice;
- Participarea la organizarea și la desfășurarea examenelor finale.

7.2.4. ***Perfecționarea/ inovarea profesionalizării studenților***

- Optimizarea planurilor de învățământ existente / componente, structuri de organizare și evaluare, noi discipline etc.);
- Introducerea unor noi domenii sau structuri de formare/ perfecționare;
- Promovarea inovațiilor în domeniul metodologiei și tehnologiei profesionalizării; (noi laboratoare de specialitate, sisteme de evaluare a competențelor etc.);

- Organizarea și coordonarea programelor de masterat;
- Organizarea și coordonarea programelor de studii doctorale.

7.3. Competențe relaționale ale cadrului didactic

7.3.1. Comportament relațional

- Relații de comunicare interpersonale și de grup

7.3.2. Comportament funcțional / cunoaștere și consiliere)

- Cunoașterea și consilierea diferențiată a studenților;
- Consilierea studenților în elaborarea unor proiecte de cercetare;
- Îndrumarea lucrărilor de diplomă și a dizertațiilor de masterat;
- Îndrumarea și participarea la activitatea cercurilor științifice studențești;
- Sprijinirea și participarea la activitățile comunității studențești;
- Desfășurarea de activități de tutorat: întâlniri cu studenții, pe probleme de învățare, de orientare profesională, asistență socială etc.

7.4. Dezvoltare personala si instituționala

7.4.1. Participarea la dezvoltarea instituțională

- Implicarea în viața academică și administrativă a catedrei;
- Contribuții la elaborarea și la implementarea politicilor și a strategiilor de dezvoltare a facultății și a universității;
- Participarea la activități profesional-administrative: admitere, examene, târguri educaționale etc.;
- Promovarea imaginii și a expertizei profesionale a instituției, în mass-media și în alte instituții și organizații;
- Dezvoltarea de relații de parteneriat inter-instituțional.

7.4.2. Participarea la dezvoltarea personală

- Participarea la stagii de formare pe domeniile academice / științifice dar și psihopedagogice în instituția de învățământ sau în afara acesteia;
- Implicarea în activități specifice de dezvoltare profesională a personalului didactic în calitate de propunător, formator etc.

6. Analize și studii realizate de organizațiile studențești

În ultima perioadă a anului 2006 s-au intensificat preocupările organizațiilor studențești la nivel național dar și la nivelul Universității din București, în sensul dinamizării proceselor educaționale, a poziționării studenților în centrul procesului educațional din universitate, a respectării nevoilor de formare și dezvoltare profesională ale studenților, a focalizării conținuturilor selectate și a strategiilor de predare pe formarea competențelor practic – aplicative și reflexive în domeniul academic și profesional absolvit. Toate aceste concluzii se pot regăsi în studiile și analizele realizate în cursul anului 2006 de către Alianța Națională a Organizațiilor Studențești, care în parteneriat cu alte organizații studențești, au publicat Cartea Neagra a Procesului Bologna. Acest document semnaleză problema educației / învățământului centrate pe student subliniind unele direcții strategice ale evoluției structurilor de educație și formare din universități.

7. Direcții strategice la nivel instituțional cu privire la dezvoltarea profesională a cadrelor didactice universitare

Reperetele identificate în urma analizelor de nevoi și a barometrelor de opinie studențești au indicat necesitatea orientării activităților universitare de predare și învățare pe student, centrarea acestora pe nivelul de dezvoltare al studenților, utilizarea unor strategii activ-participative, aplicarea unui management al grupului academic, diversificarea tehnicilor de evaluare cu orientare pe performanța studentului și pe competențele formate ș.a. Toate aceste elemente furnizează în planul deciziilor strategice la nivel instituțional un semnal în direcția ameliorării sistemului de dezvoltare profesională a cadrelor didactice universitare. Orientată pe axa **calitate - performanță educațională**, Universitatea din București va proiecta în sens prioritar pentru politicile

instituționale în planul asigurării calității procesele de formare inițială și de dezvoltare profesională a cadrelor didactice.

8.1. Inițiative și proiecte parțiale de îmbunătățire a calității procesului de dezvoltare profesională a cadrelor didactice din învățământul superior

La nivelul discuției anterioare nu pot fi ignorate o serie de experiențe pozitive îndreptate în sensul dezvoltării profesionale a cadrelor didactice universitare, inițiate și desfășurate la nivelul instituției noastre:

- a.* Proiect promovat de Facultatea de Psihologie și Științele Educației «*Inovații și dezvoltări în domeniul evaluării academice*». Proiectul a dezvoltat atât o componentă de cercetare practică cât și un program de training;
- b.* Proiect de master «*Management și evaluare educațională*» derulat de Facultatea de Psihologie și Științele Educației în parteneriat cu Universitatea din Barcelona;
- c.* Programe de master în domeniile *didacticilor aplicate* (exemple, litere, matematică) destinate personalului didactic din învățământul preuniversitar deschise și cadrelor didactice universitare;
- d.* CALISRO – proiect național coordonat de Universitatea din București care a avut ca obiectiv dezvoltarea mecanismelor instituționale pentru implementarea calității în învățământul superior. Proiectul național a dezvoltat o componentă de evaluare și de formare a cadrelor didactice universitare pentru sensibilizarea la cultura în educație;
- e.* Stagiile de formare pe domeniul ICT aplicate învățământului superior derulate prin departamentele specializate ale UB.

8.2. Dezvoltări strategice pentru anul universitar 2006 – 2007

Ca element prioritar pentru anul universitar 2006-2007, Universitatea din București a inițiat la nivel strategic o serie de demersuri pentru proiectarea și

implementarea unui sistem instituțional de asigurare a calității. În plan practic, implementarea sistemului este susținută de un program eficient de formare a cadrelor didactice universitare. În acest proces un rol important revine sporirii eficienței și eficacității proceselor universitare de predare și învățare, în sensul dezvoltării învățământului centrat pe student ca obiectiv pe axa: **calitate – predare – învățare – competența – certificare – calitate.**

Încercând o sinteză a principalelor direcții strategice cu incidență asupra sistemului de formare a profesorilor universitari prezentăm în continuare elementele de forță cu caracter concret:

- a. Proiectarea și elaborarea unui **Plan strategic pentru implementarea sistemului instituțional de asigurare a calității**
  - o Direcția strategică – dezvoltarea profesională a cadrelor didactice universitare cu orientarea de perspectivă: centrarea pe student;
- a. Inițierea unui **program de formare continuă / dezvoltare profesională** cu tematică specifică: «*Didactica învățământului superior – instruire / predare / învățământ centrat pe student*» - principala misiune a programului va fi formarea și dezvoltarea competențelor psihopedagogice ale cadrelor didactice universitare, debutante sau aspirante, la o poziție academică;
- b. Dezvoltarea unui **Program de masterat: «Didactica învățământului superior»** - principala finalitate a programului va fi formarea competențelor psiho-pedagogice a cadrelor didactice debutante sau aspirante la o poziție academică;
- c. Proiectarea unui **Program Postdoctoral “Pedagogia învățământului superior”** destinat cadrelor didactice din categoria “senior professor” sau persoane cu responsabilități definite în planul desfășurării programului de practică educațională și științifică;
- d. Aplicarea unor măsuri administrative specifice focalizate pe linia învățământului centrat pe student: reconsiderarea elementelor de program și orar academic, dezvoltarea resurselor materiale necesare implementării acestor procese și implicarea studenților, prin organizațiile de profil, în acest proiect de parteneriat;

- e. Alături de obiectivele specifice programelor de dezvoltare profesională a cadrelor didactice universitare sunt de remarcat și ambițioase finalități pe alte două linii practice:
- Dezvoltarea cercetărilor în domeniul pedagogiei învățământului superior (componentă benefică pentru formarea și dezvoltarea profesională viitoare);
  - Oferirea de oportunități concrete pentru perfecționarea periodică a cadrelor didactice universitare (stagii de documentare și formare în alte instituții de învățământ superior din țară și din străinătate);
  - Aplicații pentru proiecte europene și internaționale cu specific în domeniul mobilității cadrelor didactice.

8. Deschiderea pentru cooperarea internațională în domeniul formării cadrelor didactice universitare

Întregul nostru demers pentru susținerea și implicarea în proiectul inițiat de Universitatea din București a unor parteneri străini: Universitatea Liberă din Bruăelles, Universitatea din Barcelona, Academia Pedagogică din Linz, se înscrie în linia constantă pe care instituția noastră o promovează în vederea atingerii standardelor educaționale de calitate ale programelor de formare destinate cadrelor didactice universitare. Acest element constituie un pilon important al contribuției pe care instituția noastră de învățământ superior și-o aduce la edificarea spațiului european al învățământului superior. Nu pot fi ignorate, de asemenea și aplicațiile pentru proiecte europene și internaționale cu specific în domeniul mobilității cadrelor didactice.

ANEXA

Repere specifice proiectării, desfășurării și evaluării activităților educaționale universitare desfășurate din perspectiva învățământului centrat pe student (chestionar de evaluare UB):

1. Formularea clară a obiectivelor, intențiilor cursului/ seminarului/ laboratorului și a performanțelor așteptate de la studenți la debutul activităților educaționale;
2. Accesibilitatea limbajului profesional-științific utilizat de către profesor; facilitează înțelegerea prin explicații, exemple și demonstrații concludente;
3. Organizarea și desfășurarea activităților educaționale cursul/ seminarul/ laboratorul, învață studentul să gândească, promovează capacități intelectuale generale și specifice domeniului;
4. Managementul eficient al timpului didactic prin utilizarea unui ritm de parcurgere a materiei care să sprijine înțelegerea și reținerea noilor informații;
5. Conținutul cursului/seminarului/ laboratorului are un caracter organizat, sistematic și coerent, arhitectura internă este evidentă;
6. Cursul/ seminarul/ laboratorul promovează metode activ-participative, centrate pe student (implicarea studentului în procesul de predare-învățare, dialog euristic, rezolvarea de situații problematice, simulări, activități pe microgrupuri, proiecte de cercetare etc.);
7. Stilul de predare și conținutul utilizat sunt atractive, interesante, stimulează dorința de cunoaștere în domeniul considerat;
8. Cursul/ seminarul/ laboratorul utilizează cu succes diferite mijloace moderne de instruire (retroproiector, videoproiector, calculator etc.);
9. Experiențele de cunoaștere profesională ale studenților, cunoștințele, deprinderile și competențele dobândite au crescut considerabil prin acest curs/ seminar/ laborator;
10. Profesorul acceptă și încurajează întrebările studenților, punctele de vedere alternative, critica constructivă și soluțiile personale;
11. Studenții sunt informați din timp și neechivoc despre criteriile și modalitățile de evaluare a activității și a rezultatelor lor profesionale;
12. Probele de evaluare utilizate sunt centrate pe aspecte importante ale materiei de studiu;
13. Studiarea disciplinei, pregătirea pentru examen au „acoperire” în resursele de învățare recomandate (prelegeri, suporturi de curs, bibliografie etc.);
14. Studenții sunt învățați și încurajați să își evalueze propriile performanțe și, de asemenea, pe cele ale colegilor;

15. Evaluarea activității profesionale a studenților este corectă, nepărtinitoare, reflectă stadiul real și nivelul de dezvoltare profesională al fiecărui student;
16. Sarcinile de învățare stabilite (concepte de asimilat, exerciții, probleme, lucrări de laborator etc.) au un volum și un grad de dificultate care sunt conforme cu disponibilitățile studentului; de aceea nu au fost întâmpinate dificultăți speciale în pregătirea curentă și a examenului la această disciplină;
17. Profesorul este ușor abordabil, disponibil pentru comunicare, tratează studenții cu respect și considerație;
18. Cursul / seminarul/ laboratorul a probat atașamentul profesional al cadrului didactic față de disciplină (interes pentru buna sa pregătire, susținerea rațională și afectivă a problematicii tratate, integrarea noutăților din domeniu);
19. Profesorul este receptiv la nevoile individuale ale studenților – profesionale, științifice, personale; îi consiliază cu succes în elaborarea și implementarea propriilor lor proiecte: lucrări de diplomă, dizertații de masterat, proiecte de cercetare sau proiecte de dezvoltare personală.